

MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM SAMKVÆMT LÖGUM NR. 63/1993 SORPSAMLAG MIÐ-AUSTURLANDS

URÐUNARSTAÐIR Á JÖRÐUNUM BERUNESI OG
ÞERNUNESI VIÐ REYÐARFJÖRÐ OG
FLOKKUNARMÍÐSTÖÐ Á REYÐARFIRÐI

NIÐURSTÖÐUR FRUMATHUGUNAR OG ÚRSKURÐUR SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS

1. INNGANGUR

Skipulagsstjóri ríkisins hefur fengið til frumathugunar urðunarstaði á jörðunum Berunesi og Þernunesi við Reyðarfjörð og flokkunarmiðstöð á Reyðarfirði samkvæmt lögum nr. 63/1993 um mat á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdaraðilar: Sorpsamlag Mið-Austurlands. Ráðgjafar STAPI - ehf. Jarðfræðistofa og Hönnun og ráðgjöf hf. - verkfræðistofa.

Framkvæmdir kynntar í frummatsskýrslu:

URÐUNARSVÆÐI

Fjórir mögulegir urðunarstaðir voru skoðaðir og liggja þeir allir skammt frá þjóðvegi 96 sem er opinn allt árið. Urðunarstaðir eru A (Mýrdalur) og B (Auratún) í landi Þernuness um 300 m frá þjóðveginum. Einnig staður C (melur við Landamótsá) um 200 m frá þjóðvegi og staður D (Lænur), 1,2 km frá þjóðvegi, báðir í landi Beruness. Undir urðunina fara um 1000 m² til 1500 m² lands árlega.

Urðunarsvæði A, Mýratún, er framræst mýrartún í kvos í skjóli klapparholta. Þar er efni í botnþéttingu til staðar og a.m.k. 30.000 m³ af moldarkenndu þekjuefni. Jarðefni í rásir til söfnunar sigvatns og burðarefni/þekjuefni er hægt að fá úr námu á Auratúni, urðunarsvæði B. Botn kvosarinnar, sem svæði A er í, er um 15.000 m² en hlíðum hennar hallar frá þannig að þegar búið væri að fylla í hana gæti yfirborðið verið um 30.000 m² og rýmið enst til urðunar í 100 ár. Framræsluskurðir, er taka við vatni frá aðrennslissvæði kvosarinnar, eru til staðar en sérstakar ráðstafanir þarf að gera til þess að leiða vatnið úr þeim í lokuðu ræsi undir urðunarhauginn.

Urðunarsvæði B, Auratún, er á fornum malareyrum/malarhjalla sem ræktaðar hafa verið upp sem tún. Vegagerðin hefur nýtt hluta svæðisins til malarnáms og er enn hægt að ná efni úr botni námunnar a.m.k. 1-2 m niður (miðað við flatarmál gryfjunnar 10.000-15.000 m³). Á svæðinu er mikið magn af malarefni, líklega um 80.000 m³, sem í tengslum við sorpurðun hentar í rásir til söfnunar sigvatns og í burðarlög/þekju. Efni til að þétta botninn yrði að sækja á svæði A (Mýratún). Yfirborðsvatn rennur ekki inn á svæðið en það liggur að Landamótsá. Rými, að því tilskildu að malarefni sé grafið upp fyrst, gæti enst í 15-20 ár.

Urðunarsvæði C, melur við Landamótsá, er vestan árinna á lítið grónum fornum malareyrum, sem eru í framhaldi af eyrunum á svæði B. Þar er einnig malarnám á vegum Vegagerðarinnar. Talsvert magn af malar- og sandefni má vinna þar í tengslum við sorpförgun í rásir til söfnunar sigvatns og burðarlög/þekju. Þéttiefni í botn urðunarsvæðisins verður að sækja annað og er í frummatsskýrslunni bent á svæði vestan Sjónarmels og að þekjuefni þyrfti í einhverjum mæli að sækja á svæði D. Rými gæti enst í 15-20 ár.

Urðunarsvæði D, Lænur, vestan við Sjónarmel. Þar eru melar með jarðvegi og urð, 1-3 m á þykkt, ofantil er tiltölulega lítill gróður en við Bláarlæk, sem fellur í Landamótsá, er samfelld gróðurþekja. Hægt er að vinna þekjuefni fyrir urðun á svæðinu en þéttiefni í botninn þarf að sækja að Bláarlæk og efni í rásir til söfnunar sigvatns og burðarefni/þekjuefni á svæði C eða B. Rými gæti enst í 20-30 ár.

FLOKKUNARMÍÐSTÖÐ

Flokkunarmiðstöð sorpsamlagsins verður á Reyðarfirði. Á sama svæði verður flokkunarstöð og gámostöð, fyrir íbúa og fyrirtæki á Reyðarfirði. Þar verður komið fyrir ílátum í samræmi við þá flokkun sem fram fer á hverjum tíma. Í flokkunarmiðstöðinni er gert ráð fyrir að pakka flokkuðum úrgangi sem fer til endurvinnslu eða endurnýtingar auk þess sem öll meðhöndlun spilliefna á vegum sorpsamlagsins fer þar fram.

Þrjár mögulegar lóðir hafa komið til álita undir flokkunarmiðstöð á fyrirhuguðu iðnaðarsvæði á leirunum fyrir botni Reyðarfjarðar.

Lóð 1 er í um 380 m fjarlægð frá lóðamörkum næstu íbúðarbyggðar, en almennt er gert ráð fyrir að fjarlægð til starfsemi af því tagi sem hér um ræðir sé ekki innan við 500 m¹. Svæðið hefur verið notað til losunar á garða- og byggingaúrgangi á undanförunum árum.

Lóð 2 er á gömlu túni, nýtt sem hrossahagi og fjarlægð að næstu íbúðarhúsum um 510 m.

Lóð 3 er í um 530 m fjarlægð frá næstu íbúðarhúsum og liggur að Norðurá. Á svæðinu eru gamlir sorphaugar Reyðarfjarðar. Verði fylling sett yfir svæðið er talið að nýta megi það fyrir þá starfsemi sem hér um ræðir. Fram kemur að gera þurfi ráðstafanir til þess að Norðurá brjóti ekki árbakkann á móts við lóðina.

Markmið framkvæmda: Bæta sorpförgun á Mið-Austurlandi. Auka hagkvæmni í rekstri, draga úr mengun og hættu af völdum náttúruhamfara. Gamlir brennslu- og urðunarstaðir í næsta nágrenni við Neskaupstað, Eskifjörð, Reyðarfjörð, Fáskrúðsfjörð og Stöðvarfjörð verða lagðir af með tilkomu nýs urðunarstaðar. Leitast verður við að draga úr sorpmagni með flokkun, endurvinnslu og endurnýtingu í samræmi við stefnu stjórnvalda og samninga um EES.

Frumathugun: Framkvæmdirnar voru tilkynntar til embættis skipulagsstjóra ríkisins með bréfi dagsettu 20. desember 1995, og frummatsskýrsla lögð fram. Embætti skipulagsstjóra ríkisins tók formlega á móti framkvæmdinni með bréfi þann 28. desember 1995. Framkvæmdin var auglýst opinberlega þann 5. janúar 1996 í Lögbirtingablaðinu og Morgunblaðinu, í Austurlandi 4. janúar 1996 og í auglýsingablaðinu á Skjánum 11. janúar 1996. Frummatsskýrsla lá frammi til

¹ Heilbrigðisreglugerð nr. 149/1990

kynningar frá 5. janúar til 12. febrúar 1996 hjá embætti skipulagsstjóra ríkisins, Reykjavík, bæjarskrifstofum Neskaupsstaðar og Eskifjarðar, skrifstofum Reyðarfjarðarhrepps, Búðahrepps og Stöðvarhrepps og hjá oddvita Fáskrúðsfjarðarhrepps, Tungu 2 eftir samkomulagi. Auk þess lá frummatsskýrslan frammi á bókasöfnum Eskifjarðar og Neskaupsstaðar. Ein athugasemd barst á kynningartíma. Leitað var umsagnar fjögurra opinberra umsagnaraðila: Hollustuverndar ríkisins, Náttúruverndarráðs, sveitarstjórna Reyðarfjarðarhrepps og Fáskrúðsfjarðarhrepps.

Gögn lögð fram við frumathugun:

Frummatsskýrsla: Sorpsamlag Mið-Austurlands. Urðunarstaðir á jörðunum Berunesi og Þernunesi við Reyðarfjörð og flokkunarmiðstöð á Reyðarfirði. Stapi ehf. - Jarðfræðistofa og Hönnun og ráðgjöf hf. - verkfræðistofa, desember 1995.

2. UMSAGNIR

Leitað var umsagnar **Hollustuverndar ríkisins**, með bréfi dagsettu 29. desember 1995 og barst umsögn með bréfi dagsettu 26. janúar 1996, þar sem sagði meðal annars:

„Það er mat Hollustuverndar ríkisins út frá gögnum skýrslunnar að fyrirhuguð framkvæmd bæti ástand úrgangsefnaförgunar á Mið-Austurlandi vegna þess að fimm sorpbrennslur og urðunarstaðir í Neskaupstað, Eskifirði, Reyðarfirði, Fáskrúðsfirði og Stöðvarfirði verða lagðar niður þar sem þau uppfylla ekki lengur kröfur mengunarvarnarreglugerðar. Auk þess er áformað að koma á fót flokkunarstöðvum í hverju sveitarfélagi og flokkunarmiðstöð á Reyðarfirði, sem stuðlar að aukinni endurvinnslu úrgangsefna.

Á grundvelli skýrslunnar telur Hollustuvernd ríkisins ekki líklegt að framkvæmdin sé þess eðlis að umhverfinu stafi hætta af loftmengun, vatnsmengun, hávaðamengun eða mengun frá úrgangi, enda verði mengunarvarnarreglugerð nr. 48/1994, ásamt síðari breytingum, og starfsleyfum fylgt.“

Umsögnin var send Stapa hf. -Jarðfræðistofu með bréfi dagsettu 7. febrúar 1996.

Leitað var umsagnar **Náttúruverndarráðs**, með bréfi dagsettu 29. desember 1995 og barst umsögn með bréfi dagsettu 26. janúar 1996, þar sem sagði meðal annars:

„Náttúruverndarráð fagnar því að tekist hefur samstaða um að stofna Sorpsamlag Mið-Austurlands í þeim tilgangi að bæta sorphirðu á Austurlandi. Náttúruverndarráð telur, eftir skoðun á þeim möguleikum sem taldir eru vera fyrir hendi sem ákjósanlegir sorpurðunarstaðir fyrir Sorpsamlag Mið-Austurlands og fram koma í matsskýrslunni, urðunarstað A, Mýrdal í landi Þernuness, besta kostinn. Urðunarstaður í Mýrdal mun að öllum líkindum valda minnstri röskun á náttúrulegu umhverfi miðað við aðra staði sem til greina koma. Lögð er áhersla á að malarhjöllum framan við Mýrdal verði ekki raskað.

Í kafla 8 eru kynntar mótvægisáðgerðir varðandi hugsanlega urðunarstaði. Náttúruverndarráð telur mikilvægt að þessum áðgerðum sé fylgt eftir svo og

þeim starfsreglum og mengunarvörnum sem kynntar eru í drögum að starfsleyfi frá Hollustuvernd ríkisins og eru fylgiskjal með matsskýrslunni.

Samkvæmt mati á umhverfisáhrifum vegna flokkunarmiðstöðvar á Reyðarfirði eru gefnir þrjú möguleikar á staðsetningu flokkunarmiðstöðvar innan framtíðariðnaðarsvæðis sem staðfest er á aðalskipulagi. Náttúruverndarráð telur kosti 2 og 3 koma helst til greina. Þó þykir kostur 2 betri þar sem flokkunarmiðstöðin liggur þá fjær bæði frá sjó og Norðurá en í matsskýrsluna vantar upplýsingar um gróður og dýralíf svæðisins og því ekki hægt að meta þessa valkosti með það í huga. Gera þarf könnun á gróðurfari og dýralífi svæðisins með tilliti til þessa.

Í kafla 6 eru kynntar mótvægisáðgerðir vegna staðsetningar flokkunarmiðstövarinnar. Þar sem flokkunarmiðstöðin verður aðeins í rúmlega 500 m fjarlægð frá byggð, sem þó samræmist reglum um grenndarmörk, er mikilvægt að skjólgarðar og skjólbelti verði byggð bæði til að minnka sjón- og hávaðamengun og hindra fok af svæðinu. Mikilvægt er að ekki fari fram mölun brotajárns á svæðinu.

Náttúruverndarráð telur það vera mjög til bóta að koma bæði á flokkunarmiðstöð og sameiginlegum urðunarstað fyrir Mið-Austurland. Náttúruverndarráð ítrekar að fara verður eftir þeim varnaðarreglum sem kynntar eru í matsskýrslunum varðandi fok, sjónmengun, frárennsli, notkunar lokaðra ökutækja til flutninga á sorpi, notkun gáma og annan frágang sérstaklega hvað varðar urðun strax eftir losun á sorpi og efnistöku vegna urðunar.“

Umsögnin var send **Stapa ehf. -Jarðfræðistofu** með bréfi dagsettu 7. febrúar 1996.

Svar Stapa ehf. - Jarðfræðistofu, við umsögn Náttúruverndarráðs, barst með bréfi dagsettu 27. febrúar 1996 og þar segir m.a.:

„Í þessu sambandi viljum við benda á eftirfarandi atriði:

1. Norðurá er dragá með breytilegan farveg. Í henni er lítil veiði og aðeins silungur og stöku flökkulax frá fiskeldisstöðvum (Einar Hannesson, 1983).
2. Frárennsli frá flokkunarmiðstöðinni verður hreinsað og leitt inn á bæjarkerfið á Reyðarfirði. Það fer því ekki í Norðurá og hefur því ekki bein áhrif á hana.
3. Á svæði samkvæmt tillögu 2 er gamalt tún, sem einkum er nýtt til hrossabeitar. Þar er því enginn óspilltur gróður.
4. Á svæði samkvæmt tillögu 3 er gamalt tún ofan á gömlum sorphaug. Þar er því ekki verið að spilla náttúrulegum gróðri.
5. Fuglatalning var gerð á leirunum við Reyðarfjörð á árinu 1983 vegna fyrirhugaðra stóriðjuframkvæmda (Einar Þórarinnsson o.fl. 1984, sjá meðfylgjandi ljósrit, sem er hluti af skýrslunni). Þar kemur fram m.a. í lokaorðum varðandi fuglalífið: Niðurstöður þessara fuglatalninga benda tæplega til þess að eitt svæði sé öðru fremra við Reyðarfjörð að vetri til. Þó skal á það bent að leirurnar eru afar mikilvægar fyrir þá fugla, einkum vaðfugla, sem halda sig þar á vorin.
6. Svæði samkvæmt tillögu 2 er í um 300 m fjarlægð frá leirunum og svæði samkvæmt tillögu 3 er í um 150 m fjarlægð frá þeim. Áhrif

flokkunarmiðstöðvar á fuglalíf á leirunum hljóta því að teljast óveruleg eins og tilgreint er í frummatsskýrslunni.

7. *Kafla 6 í frummatsskýrslunni fjallar almennt um náttúrufar við Reyðarfjörð. Kafla 6.4.6, sem fjallar um fugla, er að mestu unninn upp úr skýrslu Einars Þórarinssonar o.fl. (1984).*
8. *Svæði samkvæmt tillögu 2 er í um 300 m fjarlægð frá tjaldsvæðinu við Reyðarfjörð.*
9. *Svæði samkvæmt tillögu 3 er í um 400 m fjarlægð frá tjaldsvæðinu við Reyðarfjörð.*
10. *Sveitarstjórn Reyðarfjarðarhrepps leggur áherslu á að svæði samkvæmt tillögu 3 verði valið undir flokkunarmiðstöðina.“*

Þá barst bréf frá Stapa ehf. - Jarðfræðistofu, dagsettu 28. febrúar 1996 þar sem segir m.a:

„Botnþéttiefni getur verið jökulleir, fokmold eða mýrarjarðvegur með lektarstuðul (k) upp á 10^{-7} eða lægra. Slik efni er að finna á þeim stöðum sem sýndir eru með námumerkjum á meðfylgjandi mynd, sem er mynd 2 úr frummatsskýrslu okkar.

Þessir staðir eru:

1. *Bleytudalur. Þar er nokkuð þykkur moldar- og mýrarjarðvegur.*
2. *Breiðamýri. Þar er nokkuð þykkur moldar og mýrarjarðvegur.*
3. *Túnið við gamla Berunesbæinn. Þar er moldarjarðvegur.*
4. *Gamalt tún neðan vegar og norðan við Berunesá. Þar er moldarjarðvegur.*

Til viðbótar viljum við ítreka að náma A innan við Lænur er líklega ein besta þéttiefnisnáman í landi Beruness.“

Leitað var umsagnar **sveitarstjórnar Fáskrúðsfjarðarhrepps**, með bréfi dagsettu 29. desember 1995 og barst ekki svar. Í símtali við Friðmar Gunnarsson, 26. febrúar 1996 kom fram að sveitarstjórn hefði ekki athugasemdir við frummatsskýrsluna og væri búin að koma sjónarmiðum sínum á framfæri.

Leitað var umsagnar **sveitarstjórnar Reyðarfjarðarhrepps** með bréfi dagsettu 29. desember 1995, umsögn barst ekki: Rætt var við Ísak Ólafsson, sveitarstjóra 26. febrúar 1996 og sagðist hann væntanlega senda svör við athugasemdum Náttúruverndarráðs daginn eftir í samráði við Stapa ehf.- Jarðfræðistofu. Vísast í því sambandi til bréfs Stapa ehf. -Jarðfræðistofu dagsettu 27. febrúar 1996.

Allar umsagnir liggja frammi hjá Skipulagi ríkisins þar til kærufrestur er liðinn.

3. ATHUGASEMDIR

Á kynningartíma barst ein athugasemd.

Heilbrigðiseftirlit Austurlands sendi athugasemd með bréfi dagsettu 9. febrúar 1996.

Þar kemur fram að haldinn var sameiginlegur fundur heilbrigðisnefnda Reyðarfjarðar, Eskifjarðar og Neskaupstaðar þar sem fjallað var um mat á umhverfisáhrifum fyrirhugaðrar úrgangsfögunar og í bréfinu kemur m.a. fram:

„Fundarmenn eru sammála um að ekki sé ástæða til athugasemda við framlögð gögn. Heilbrigðisnefndirnar fagna þeim stórkostlegu úrbótum sem stefnt er að í sorpmálum á öllu starfssvæði Sorpsamlags Mið-Austurlands og vona að málið komist sem allra fyrst á framkvæmdastig.“

Athugasemdin var send Stapa ehf. -Jarðfræðistofu með bréfi dagsettu 12. febrúar 1996.

Athugasemdin liggur frammi hjá Skipulagi ríkisins þar til kærufrestur er liðinn.

4. NIÐURSTÖÐUR FRUMATHUGUNAR SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS

4.1 URÐUNARSTAÐUR

Niðurstaða frummatsskýrslunnar er sú að Mýrdalur (svæði A) sé besti kosturinn, Auratún (svæði B) komi næst, þá melur við Landamótsá (svæði C) og svæðið við Lænur (svæði D) er síst. Í frummatsskýrslu kemur fram að á fundi sveitarstjórnar Fáskrúðsfjarðarhrepps 22. október 1995 heimilaði hún fyrir sitt leyti urðun úrgangs í Lænum í Dal, í landi Beruness, eða í Mýrdal í landi Þernuness. Í frummatsskýrslunni eru því borin saman fjögur svæði en ekki aðeins þau tvö sem sveitarstjórn hafði þegar fallist á. Óvíst er um afstöðu sveitarstjórnar til allra urðunarsvæðanna þar sem umsögn um frummatsskýrsluna barst ekki frá henni.

Í frummatsskýrslunni er greinargerð Helga Hallgrímssonar náttúrufræðings sem skoðaði urðunarstaðina lauslega, einkum með tilliti til gróðurs, þann 16. október 1995. Hann kemst að þeirri niðurstöðu að Auratún (svæði B) sé besti kosturinn, Mýrdalur (svæði A) hafi einnig augljóslega marga kosti. Helstu gallar við mel við Landamótsá sé nálægð við ána og svæðið sé áveðurs og áberandi. Helstu kostir hve lítið það sé gróið, að það sé raksað að hluta og vegur liggi inn á það. Lænur (svæði D) sé augljóslega versti kosturinn frá sjónarhóli náttúruverndar.

Náttúruverndarráð segir í umsögn sinni að við samanburð þeirra kosta sem kynntir eru í frummatsskýrslunni sé Mýrdalur (svæði A) besti kosturinn. Urðun þar muni að öllum líkindum valda minnstri röskun á náttúrulegu umhverfi miðað við aðra staði sem kynntir eru.

Rými

Miðað við núverandi sorpmagn er endingartími svæðanna mislangur.

Svæði A mun sennilega endast um 100 ár.

Svæði B og C hvort um sig í 15 til 20 ár.

Svæði D í 20 til 30 ár.

Að baki þessum tölum liggja lauslegir útreikningar þar sem miðað er við tiltekna lagþykkt eða rými sem landslag býður uppá. Trúlega eru möguleikar á að auka endingartíma urðunarstaðanna með meiri lagþykkt en hugsanlegt er að það hefði meiri áhrif á endanlegt landslag en ásættanlegt er, m.a. með tilliti til nýtingar eftirá (tún).

Aðgengi

Á svæðum A, B, og C eru möguleikar til aðkomu frá þjóðvegi eða um 200 til 300 m. Vegslóðar, sem þarf að bæta, eru inn í malarnámur á svæðum B og C en stutta vegalögn þarf að svæði A.

Að svæði D þarf að byggja upp 1,2 km langan veg yfir óraskað land að mestu og gæti hann orðið nokkuð áberandi í landslagi.

Botnþétting

Talið er að fínkorna jarðvegur - fokmold dugi til að þetta botn urðunarsvæðis svo sigvatn fari ekki niður í undirliggjandi jarðlög og grunnvatn. Jökulruðningur og mýrjarðvegur eur einnig ákjósanleg efni. Lekt berggrunnssins hefur ekki enn verið könnuð né möguleikar til að hindra að sigvatn berist ofan á honum á svæðum B, C og D í Landamótsá.

Á svæði A er gnótt af jarðvegi til botnþéttingar.

Fyrir svæði B yrði botnþéttiefni trúlega sótt á svæði A en mölin á svæði B er tiltöluleg hrein og því lek.

Á svæðum C og D þarf að þetta botninn með aðfluttu efni. Fram kemur í frummatsskýrslu að mögulegt er að sækja botnþéttiefni fyrir svæði C og D í nýja námu við Bláarlæk, á móts við svæði D. Mikilvægt er að kanna hvaða aðrir möguleikar eru á botnþéttiefni áður en farið yrði inn á svæðið við Bláarlæk. Stapi ehf. - Jarðfræðistofa bendir á eftirfarandi staði: Bleytudal og Breiðumýri þar sem er nokkuð þykkur moldar- og mýrjarðvegur. Tún við gamla Berunesbæinn og gamalt tún neðan vegar, norðan við Berunesá þar sem er moldar jarðvegur auk svonefndrar námu A innan við Lænur sem er líklega ein besta þéttiefnisnáman í landi Beruness.

Urðunarefni

Efni til daglegrar urðunar þarf að vera nokkuð malarkennt. Hætt er við að hrein mold vaðist upp í bleytu og fínn sandur hefur e.t.v. ekki nægilegan burð.

Á svæði A er mikið af moldarjarðvegi en ekki er víst að hann henti að öllu leyti til þekju heldur þarf að gera ráð fyrir að eitthvert efni verði sótt í námur á svæði B.

Á svæði B er nægt þekjuefni.

Á svæði C er talsvert þekjuefni er dugar a.m.k. fyrir hluta urðunar, ef vel er að málum staðið.

Á svæði D fæst þekjuefni að einhverju marki en líklega þarf að blanda í það burðarmeira efni úr námu á svæði C.

Sjónræn áhrif

Svæði A sést nánast ekki frá þjóðvegi og þarf að aka upp að mynni Mýrdalsins til að sjá upp eftir honum.

Svæði B er grafið niður í fornar malareyrar/malarhjalla en þjóðvegurinn liggur heldur lægra og frá honum sjást fyrst og fremst ruðningar á jöðrum malarnámunnar.

Svæði C er í slakka ofan fyrrnefndra malareyra og er áformað að ýta þar upp 4 -5 m háum jarðvegsgarði m.a. til að byrgja innsýn. Við skoðun ljósmynda, í

frummatsskýrslu, sem teknar eru ofantil á svæði C og horft til þjóðveggar og Þernuness sést í þjóðveginn á örstuttum kafla en einnig til útihúsa í Þernunesi. Neðsti hluti svæðis C mun þó óhjákvæmilega sjást frá þjóðveginum en má væntanlega skýla með jarðvegsgarði.

Svæði D liggur lengst þessara svæða frá þjóðvegi, en nokkuð hærra og sæist til þess frá veginum og frá útihúsum í Þernunesi. Fjarlægð dregur væntanlega úr neikvæðum áhrifum. Svæðin sjást öll úr hlíðum Hrafntinnukamba en svæði D yrði mest áberandi.

Fokhætta

Erfitt er að fullyrða hvort einhver munur er á milli svæðanna hvað fokhættu varðar út frá fyrirbyggjandi gögnum en reglum samkvæmt ber að girða urðunarsvæði af m.a. til að hindra fok útfyrir þau.

Svæði A er í alldjúpri kvos þar sem ætla má að sé skjólsælt en þar gætu einnig verið vindstrengir sem ekki hefðu minni áhrif en vindur á opnari svæðunum.

Frá svæði B ætti að vera mjög lítil fokhætta þar sem farið er niður í malargryfju.

Svæði C og D eru hinsvegar opnari fyrir vindum. Fok frá urðunarsvæðum á að heyra til algjörra undantekninga þegar rétt er staðið að urðun.

Loftmengun

Ekki er ástæða til að ætla að loftmengunar gæti frá urðun á svæðunum heima við bæi þó ekki séu nema um 500 m frá svæði A að Þernunesi. Telji Hollustuvernd ríkisins þörf á ætti að fylgjast með gasmyndun (metan) og gæta þess að það safnist ekki fyrir í lægðum. Starfsleyfi tekur á því hvort lífrænn úrgangur verður urðaður og þá hvernig að því verður staðið, m.a. með tilliti til hættu á lyktarmengun.

Hávaði

Rekstri urðunarstaðar fylgir umferð stórra bíla og notkun tækja við urðun en í stutta stund dag hvern. Búast má við að aðeins 3 til 4 bílar komi á dag, nema á þeim tíma sem verið er að undirbúa svæði undir urðun í upphafi eða við áfangaskipti. Almenn umferð á þjóðveginum hefur mun meiri hávaða í för með sér.

Vatns- og sjávarmengun

Á svæðum A og B á að vera tiltölulega auðvelt að hindra rennsli yfirborðsvatns inn á svæðin, safna sigvatni og leiða í lögn beint til sjávar. Á svæði B er einnig möguleiki að leiða það í Landamótsá ef það er talið ásættanlegt eftir meðhöndlun.

Á svæðum C og D þarf að grafa skurði ofan þeirra til að veita yfirborðsvatni framhjá og koma fyrir safnlögn neðst á þeim sem tekur sigvatnið sem gert er ráð fyrir að fari í Landamótsá eftir meðhöndlun. Einnig er mögulegt að leiða það alla leið til sjávar a.m.k. frá svæði C. Mikilvægt er að ganga þannig frá að sigvatn fari ekki óhreinsað í Landamótsá. Neysluvatn er hvergi í hættu og heilbrigðisyfirvöld hafa ekki bent á að mengunarhættu við sjávarströnd.

Núverandi nýting og röskun vegna urðunar

Á svæðum A og B verður minnst röskun á náttúrulegu gróðurlendi og landslagsbreyting lítt áberandi, eða jafnvel til bóta á svæði B þar sem fyllt er í malargryfju. Á svæði A er tún og á hluta svæðis B, en líklegt er að hægt sé að rækta tún á yfirborði urðunarsvæðis eftir að urðun lýkur.

Svæði C er að hluta einnig í malarnámu en svæðið er að öðru leyti lítið gróið. Þar verður hins vegar talsverð röskun á landi. Mikilvægt er að urðunarsvæði fari ekki of nærri Landamótsá og er eðlilegt að miða við að óraskað belti verði a.m.k. 50 m frá bakka árinna. Þá heldur árgilið sérkennum sínum og sigvatn er kann að sleppa í átt til árinna síast. Það tryggir einnig umferðarrétt almennings samkvæmt lögum nr. 47/1971, um náttúruvernd.

Svæði D er á lítt röskuðu landi og áhrif á gróður og landslag veruleg vegna urðunar og vegagerðar að svæðinu.

Dýralíf

Ekki er talið líklegt að urðun á svæðum A, B, C og D hafi neikvæð áhrif á dýralíf. Þó er hætt á að mávar og/eða meindýr komist í sorpið. Miklar sveiflur eru í rennsli Landamótsár og á hún til að þorna nánast upp sem leiðir til þess að lífríki í henni er hvorki mikið né fjölbreytt.

Núverandi nýting

Svæði A er tún.

Svæði B er að hluta tún á malarhjalla, en að mestu opin malarnáma sem hægt er að nýta betur.

Svæði C er að hluta malarnáma sem nýta má áfram en að öðru leyti úthagi.

Svæði D er óraskaður úthagi.

Frágangur og nýting eftir urðun

Í öllum tilfellum verður frágangur tiltölulega auðveldur.

Á svæðum A og B og C er eðlilegt að gera ráð fyrir túnnum, telji landeigandi það henta. Svæði D er líklegra að reynt verði að láta falla sem best inn í umhverfið með uppgræðslu þó ekki sé útilokað að þar verði túnrækt.

Niðurstaða

Hér að framan hefur verið farið yfir kosti og galla svæðanna fjögurra með tilliti til ýmissa umhverfisþátta. Ekki hefur verið tekin afstaða til þeirra út frá því sjónarmiði hvað kostar að undirbúa þau fyrir urðun eða að gera þau aðgengileg enda hafa ekki verið lögð fram nein gögn er taka á því. Niðurstaða athugunar á frummatsskýrslu umsögnum og athugasemd er því eftirfarandi.

Urðunarsvæði A, Mýrdalur er ákjósanlegast m.a. vegna legu, stærðar, möguleika á botnþéttingu og lítillar hættu á að sigvatn mengi yfirborðsvatn.

Svæði B, Auratún er annar til þriðji besti kosturinn. Þar má ekki urða nema tryggt sé að nýtanlegt malarefni lendi ekki undir úrganginum og að hægt verið að nýta malarefni þó urðun sé hafin á hluta svæðisins. Þá þarf að gæta þess að a.m.k. 50 m breitt óraskað belti verði að Landamótsá.

Svæði C, við Landamótsá er annar til þriðji besti kosturinn. Þar þarf að gæta sömu sjónarmiða og á svæði B hvað varðar malarefni og breidd óraskaðs lands við Landamótsá.

Svæði D, við Lænur kemur ekki til greina, einkum vegna þess að svæðið er óraskað, leggja þarf veg um nær óraskað land að því og fyrir liggja mun betri kostir með ásættanlegri umhverfisáhrifum.

Fallist er á svæði A,B og C sem urðunarsvæði með tilliti til umhverfissjónarmiða. Óheimilt er að nýta svæði D sem urðunarsvæði.

4.2 FLOKKUNARMIDSTÖÐ

Flokkunarmiðstöð, fyrir sorpsamlagið, verður á Reyðarfirði og er í frummatsskýrslu bent á lóðir 1, 2 og 3 á fyrirhuguð iðnaðarsvæði á leirum fyrir botni fjarðarins. Það sorp sem ekki verður urðað fer í flokkunarmiðstöðina á Reyðarfirði og verður þar gengið frá því til flutnings fyrir endurnýtingu, endurvinnslu eða til eyðingar. Gengið verður þannig frá svæði flokkunarmiðstöðvarinnar að allt afrennsli fer í fituskilju og botnfelliþró og þaðan í fráveitukerfi bæjarins. Á svæði fyrir spilliefnamóttöku verður afrennsli leitt í sérstaka safnþró og fari eitthvað niður af spilliefnum verður auðvelt að dæla þeim úr þrónni og meðhöndla. Einstakir flokkar úrgangs eru eftirtaldir: *Heimilisúrgangur* fer beint til urðunar, *framleiðslu-, skrifstofu- og verslunarúrgangur* fer einnig beint til urðunar, *garðaúrgangur* fer á núverandi brennslustaði til jarðvegsgerðar. *Plastúrgangur* og *hjólbardar* fara í endurvinnslu eða endurnýtingu eftir því sem hægt er, *málmar* fara í endurvinnslu eða eyðingu innanlands eða utan og *timburúrgangur* er áformað að endurnýta eins og kostur er t.d. kurla fyrir gögnustíga eða brenna til kyndingar. *Fiskúrgangur* er allur nýttur en *kjötúrgangur* verður urðaður a.m.k. fyrst um sinn. *Spilliefni* er áætlað að flytja til endurvinnslu og eyðingar hjá Sorpu bs. eða til annarra aðila er bjóða viðeigandi þjónustu.

Í frummatsskýrslu kemur fram að lóð 3 sé æskilegust undir flokkunarmiðstöð með tilliti til umhverfissjónarmiða og fjarlægðar frá íbúðarbyggð. Þar kemur einnig fram (í fylgiskjali 1) að lóð 1 var kynnt á fundi með íbúum þess hverfis sem liggur næst fyrirhuguðu iðnaðarsvæði. Íbúar lögðu áherslu á að farið væri með lóð flokkunarmiðstöðvar sem syðst á iðnaðarsvæðið og í framhaldi af því voru lóðir 2 og 3 kannaðar.

Náttúruverndarráð telur lóðir 2 og 3 helst koma til greina og að lóð 2 sé betri kostur en lóð 3 með tillit til fjarlægðar til sjávar og Norðurár.

Í bréfi Stapa ehf. - Jarðfræðistofu, dagsett, 27. febrúar 1996, kemur fram að sveitarstjórn Reyðarfjarðarhrepps leggi áherslu á að svæði samkvæmt tillögu 3 verði valið undir flokkunarmiðstöð.

Einnig hefur komið fram að ein megin rökin, auk fjarlægðar frá íbúðarhúsum, fyrir því að velja lóð 3 væru þau að þar sem búið væri að urða úrgang af ýmsu tagi þar nú þegar, væri landið ekki heppilegt fyrir byggingar ef grafa þyrfti eitthvað í undirlagið. Hins vegar henti það undir starfsemi flokkunarmiðstöðvar.

Niðurstaða

Fyrirhugað iðnaðarsvæði, fyrir botni Reyðarfjarðar, er all stórt og var ekki áformað að hefja þar starfsemi fyrr en að gildistíma núverandi aðalskipulags liðnum, sem er til ársins 2010. Hvorki liggur fyrir deiliskipulag af iðnaðarsvæðinu né ákvörðun um hvers konar starfsemi þar verði leyfð í framtíðinni. Þar sem óheppilegt kann að vera að byggja hús á gömlum urðunarstað er tekið undir það sjónarmið að lóð yfir gömlu sorphaugunum henti vel undir starfsemi flokkunarmiðstöðvar. Fram kemur í frummatsskýrslunni að flokkunarmiðstöð kann að takmarka að einhverju leyti þá

starfsemi sem leyfð verður við lóðina. Því er æskilegt að hún sé á jaðri iðnaðarsvæðisins og jafnvel í vesturenda fyrirhugaðs iðnaðarsvæðis. Flokkunarstöðina er tiltölulega auðvelt að flytja gerist þess þörf í framtíðinni og hún á ekki að breyta miklu um nýtingarmöguleika lóðarinnar, verði starfsemin flutt, frá því sem nú er. Óvíst er hvenær önnur mannvirki verða reist á fyrirhuguðu iðnaðarsvæði og er því æskilegt að halda röskun á þessu landi í lágmarki sem lengst. Niðurstaða athugunar á frummatsskýrslu, umsögnum og svörum við þeim er eftirfarandi.

Lóð 1 er óæskileg þar sem hún liggur að sjó og er nálægt íbúðarbyggð. Starfsemi þar mun því hafa óæskileg áhrifa á fuglalíf, útsýni frá byggðinni og hugsanlega valda ónæði vegna hávaða.

Fallist er á notkun hvort sem er lóðar 2 eða 3 en lóðar 3 með skilyrðum um fjarlægð frá Norðurá. Lítil munur er á lóðum 2 og 3.

5. SKIPULAG

Urðunarsvæði

Gera þarf yfirlitsupprátt í mkv. 1:5.000, eða 1:10.000, fyrir urðunarsvæðið og lagt til að hann verði samþykktur samkvæmt 2. mgr. 5. gr. skipulagslaga nr. 64/1964. Jafnframt verði gert deiliskipulag fyrir sama svæði í mkv. 1:2.000 og það auglýst samkvæmt gr. 4.4.1. í skipulagsreglugerð nr. 318/1985. Þessum skipulagsatriðum þarf að ljúka áður en framkvæmdir vegna urðunar hefjast á svæðinu.

Flokkunarmiðstöð

Breyta þarf aðalskipulagi Reyðarfjarðarhrepps samkvæmt 3. og 4. mgr. 19. gr. skipulagslaga nr. 64/1964, þar sem lóð flokkunarmiðstöðvar er fyrirhuguð á svæði sem ætlað er undir iðnað eftir að núverandi skipulagstímabili lýkur. Í framhaldi af því þarf að vinna deiliskipulag af lóðinni og aðkomu að henni og auglýsa samkvæmt gr. 4.4.1 í skipulagsreglugerð nr. 318/1985. Aðalskipulagsbreytingu og afgreiðslu deiliskipulags þarf að ljúka áður en framkvæmdir verða heimilaðar.

6. ÚRSKURÐARORÐ

Með vísun til 8. greinar laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 63/1993 hefur skipulagsstjóri ríkisins yfirfarið þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu ásamt umsögnum, athugasemd og svörum við þeim.

1. Urðunarsvæði

Fallist er á fyrirhugaða sorpurðun á svæðum A (Mýrdalur), B (Auratún) og C (melur við Landamótsá) eins og henni er lýst í framlagðri frummatsskýrslu, með eftirfarandi skilyrðum:

1. Á urðunarsvæði A verði malarhjöllum framan við Mýrdal ekki raskað.
2. Á urðunarsvæðum B og C verði urðun hagað þannig að nýtanlegu malarefni verði ekki spillt og tryggt verði að hægt sé að nýta malarefni úr námum þrátt fyrir sorpurðun.
3. Við urðunarsvæði B og C verði óraskað svæði á bökkum Landamótsár a.m.k. 50 m breitt.
4. Í starfsleyfi verði ákvæði um að urðunarsvæði sé rétt undirbúið með tilliti til söfnunar sigvatns, eftirlits með efnainnihaldi frárennslis og gasi og annarra umhverfisþátta sem Hollustuvernd ríkisins telur þörf á.
5. Óheimilt er að urða sorp á svæði D eða nýta það til efnistöku til botnþéttingar eins og tillaga er gerð um í frummatsskýrslu.
6. Í deiliskipulagi komi fram hvornig staðið verður að framkvæmdinni og tryggt að hún verði sem minnst áberandi, séð frá alfaraleið.

2. Flokkunarmiðstöð

Fallist er á að fyrirhuguð flokkunarmiðstöð verði á lóð 2 eða 3 eins og henni er lýst í frummatsskýrslu og bréfi Stapa ehf. - Jarðfræðistofu, dags. 27. febrúar 1996, með eftirfarandi skilyrðum:

1. Lóðamörk lóðar 3 verði minnst 15 m frá Norðurá, og þannig tryggður umferðarréttur almennings meðfram ánni. Heimilt er að verja bakka árinna gegn landbroti gerist þess þörf.
2. Í starfsleyfi verði ákvæði um mælingar og eftirlit með frárennslis frá svæðinu og þar tekið fram að óheimilt er að hakka þar brotajárn.

7. KÆRUFRESTUR

Samkvæmt 14. grein laga nr. 63/1993 má kæra úrskurð skipulagsstjóra ríkisins til umhverfisráðherra innan fjögurra vikna frá því að hann er birtur eða kynntur viðkomandi aðila.

Reykjavík, 4. mars 1996

Stefán Thors

Halldóra Hreggviðsdóttir